

6. DERS

3.4. HİNDUİZM ve BUDİZM

HEDEF DAVRANIŞLAR

1. Hinduizmin tarihçesini açıklama
2. Hinduizmin temel özelliklerini açıklama
3. Budizmin tarihçesini açıklama
4. Budizmin temel özelliklerini açıklama

1. HİNDUİZM

Hinduizm, Hindistan'da yaşayan insanların din ve inançlarına verilen addır. Hindu sözcüğü o bölgede bulunan İndus nehrinden gelmektedir. Hindular kendi dinleri için Sanatana Dharma (Ezelî-Ebedî Kanun) ifadesini kullanırlar.

Hinduizmin bilinen herhangi bir kurucusu yoktur. Bu din, âdeta bir gelenekler birikimidir. M.Ö.1500 yılında ortaya çıkmaya başlayan Hinduizm günümüze gelinceye kadar üç önemli devir geçirmiştir:

1. Vedizm dönemi
2. Brahmanizm dönemi
3. Hinduizm dönemi

Hinduizmin en belirgin yönü, toplumu kastlara bölmeye ve insanları sınıflara ayırmasıdır:

1. Brahmanlar (rahipler, din adamları)
2. Kşatriya (hükümdar sülâlesi ve savaşçılar)
3. Vaisya (tüccar, esnaf, çiftçi)
4. Sudra (işçiler)

Ayrıca kast sistemine dahil edilmeyen, kast dışı kabul edilen paryalar (dokunulmazlar) vardır.

Kastlar arasındaki ilişkiler sınırlıdır. Ancak aynı kasttan insanlar birbirleriyle evlenebilir veya birlikte yemek yiyebilirler. Kastlar arasında geçiş söz konusu değildir. Kast seçilmez, ailenin kastı çocuğun da kastıdır.

Hinduizmde alçakgönüllülük, hoşgörü, cömertlik, dürüstlük, adaletli olma istenilen davranışlar iken; canlılara kıyma, yalan söyleme, hırsızlık yapma, iffetsiz olma gibi diğer dinlerin yasakladığı hususlar istenmeyen davranışlardır.

HİNDUİZMİN GENEL ÖZELLİKLERİ

Sembolü: Om diye telâffuz edilen en kutsal sözcüktür.

Tanrı anlayışı: Hinduizmde Şiva, Vişnu ve Brahma en önemli tanrılar olarak kabul edilir. Bir Hindu bunlardan Şiva'yı veya Vişnu'yu benimser, diğerlerini de reddetmez. Çok tanrıcılık gibi gözükmesine karşın, bu dinde de tek tanrı inancı hissedilir. Bir Rigveda cümlesinde, "Tanrı birdir. Bilgeler onu çeşitli şekilde adlandırmıyorlar." denilmektedir.

OM

6. DERS

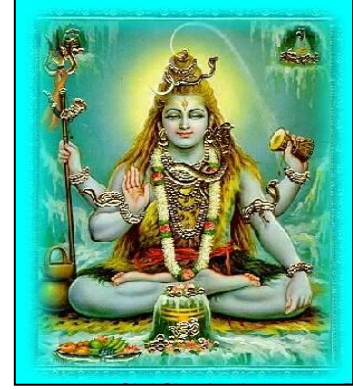
3.4. HİNDUİZM ve BUDİZM

Koruyucu ve destekleyici Tanrı Vişnu'nun insan şekline dönüşmüş hâli: Krişna

Krişna olarak gelmiş Tanrı Vişnu

Yokedici Tanrı Şiva

Hinduizmde inekler uğurlu ve kutsal sayıldığı için saygı görürler.

Kutsal kitapları: Vedalar, Upanişadlar ve özellikle Bhagavat Gita (Bagavat Jita) en kutsal sayılan kitaplarındandır. Kitapların dili Sanskritçedir.

Peygamber inancı: Hinduizmde peygamber inancı yoktur. Ancak, Tanrı Vişnu'nun çeşitli devirlerde Rama, Krişna gibi insan biçimine girerek insanlara yol gösterdiğine inanılır.

Din adamları: Brahman olarak adlandırılır.

İbadet yerleri : Mandir. Her köyde bir Hindu mabedi vardır.

İbadet: Bir Hindu sabah erkenden kalkar, yıkanır, tanrısının adını anar, onun putuna yakarır, hediye sunar ve ilâhi okur. Yönünü doğuya döner, çevresine su serper. Öğle ve akşam da aynı işlemleri tekrarlar. Evlerde tanrıların putlarına ayrılmış bir köşe bulunur. Tanrının putuna saygı gösterme, ona zaman zaman yiyecekler sunma, o putu güzel kokularla tütsüleme, çiçeklerle süsleme bir ibadettir. Ayrıca onlara kurbanlar sunma gibi işler ibadet olarak görülür.

Hinduizmde ruhun başka bir veya birçok bedende yeniden dünyaya gelmesi diye bilinen tenasüh (reinkarnasyon) inancı vardır. Ölen insanların bedenleri yakılır. Böylece ruh yeni bir bedende yeniden doğma olanağı bulmuş olur.

Dine giriş: Millî bir din olan Hinduizm, yayılcı değildir. Ancak son yıllarda Hare Krişnacılar denilen bir Hindu mezhebi bütün dünyada yayılmak için çaba harcamaktadır.

Mensuplarının sayısı: Dünyada 800 milyon civarında Hindu bulunduğu sanılmaktadır. Hindular çoğunlukla Hindistan'da yaşamaktadır.

2. BUDİZM

Budizm sözcüğü Buda'nın öğretisi veya dini anlamına gelmektedir. Buda sözcüğü ise "aydınlanmış" anlamında Siddhartha Goatama (Sitarda Gotama) için kullanılmış bir addir.

Budizm, M.Ö. VI. yüzyılda Hindistan'da Buda tarafından kurulmuş ve evrensel nitelik kazanmış yayılcı bir dindir. Bu din Hindistan'da doğmasına karşın günümüzde inananları çoğunlukla Hindistan dışında bulunmaktadır. Budizm, Hint kültürünün hâkim olduğu bir çevre-

6. DERS

3.4. HİNDUİZM ve BUDİZM

de doğmuş bir din olmanın etkisini hep üzerinde taşımıştır. Budizmde de Hinduizm gibi ruh göçü anlayışı vardır.

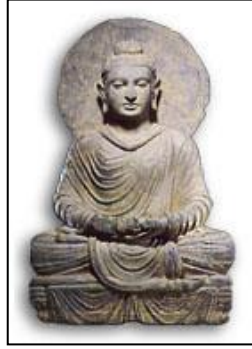
Budizmde de ruhun olgunlaşması için doğum-ölüm çemberinde gidip gelmesi gerekir. Tenasüh/yeniden doğma Hinduizmdeki gibi devam etmektedir.

Budizmde insanlar iki gruptur:

1. Rahipler grubu denilen evlenmeyen, sarı elbise giyerek ve başlarını traş ettirerek Budizme hizmet edenler (Sangha)
2. Budizmi benimseyen diğer insanlar, yani halk

BUDİZMİN TEMEL ÖZELLİKLERİ

Sembolü: Sekiz dilimli tekerlek ve Buda heykelidir.

Buda Heykeli

Tanrı anlayışı: Budizmde tanrının varlığı veya yokluğu ile ilgili bir ifade kullanılmaz. Ancak bazı Budist mezheplerinde Buda, tanrı konumuna yükseltilmiş gözükmektedir.

İbadetler: Kutsal metinleri okumak, meditasyon (derin düşünce) ve belli zamanlarda oruç tutma.

Kutsal kitapları: Tripitaka (Üç Sepet) diye anılan üç kitaptır. Kitapların dili Pali dilidir.

Mabetleri: Stupa, pagoda ve vihara (manastır)dır.

Kutsal yerleri: Buda'nın Nepal'de doğduğu Lumbini Koruluğu, Bihar'da Bodhi Gaya denilen aydınlanma yeri ve ilk vaazını verdiği Benares yakınlarındaki Sarnath Geyik Parkı'dır.

Ahret anlayışları: Budizmde de Hinduizmdeki gibi ruhun bir başka bedende yeniden dünyaya gelmesi anlayışı vardır. Bu dinde ebedî dinginlik diye tanımlanan Nirvana'ya erişmek en önemli amaçtır. Budizmde ölümler, reenkarnasyon inancı gereği genelde yakılmaktadır. Ölümleri yakmayı toprağa gömmeyi tercih eden mezhepler de vardır.

Dine giriş: Budizm, öğretilerini yaymaya çalışan bir dindir. Günümüzde özellikle batılı ülkelerde barışçıl mesajlar taşıyan öğretileriyle dikkat çektiği görülmektedir.

Mensupları: Yeryüzünde yaklaşık olarak 300-400 milyon civarında Budist yaşamaktadır. Bu din Güney ve Doğu Asya ülkelerinde yaygındır. Bazı batı ülkelerinde özellikle Zen Budizmi ilgi görmüş ve yeni taraftarlar kazanmıştır.

Buda'nın aydınlanmış olduğu yerde bulunan Budist mabeti

6. DERS

3.4. HİNDUİZM ve BUDİZM

BUDA

Buda Kshatriya (Kşatriya) kastına mensup bir prensdir. O, sarayda rahat bir hayat yaşamaktadır. Ancak mutlu değildir. Ailesi onu mutlu olsun diye evlendirir ve bir de çocuğu olur.

O, bir gün sarayından çıkıp giderken yolda bir ihtiyar, ertesi gün bir hasta, üçüncü gün bir cenaze, dördüncü gün de dilenci bir keşiş görür. Bunlar onun yaşam üzerine derin düşüncelere dalmasına neden olur.

Bir gün uşağına elbiselerini verip onun elbiselerini de kendisi alır. O, önce çileci bir yaşamı benimser; ancak daha sonra çilecilikle bir yere ulaşamayacağını anlayıp orta yolu tercih eder. Buda, bir incir ağacının altında aydınlandığını hissederek ve ondan sonra vaazlar vermeye başlar.

Buda'nın en önemli amacı arzuları ortadan kaldırmak ve dolayısıyla ulaşamayan arzuların vereceği ıstırapları dindirmektir. Budizmde acıları dindirmek ve Nirvana'ya ulaşmak için aşağıdaki esasları uygulamak gerekir:

Doğru söz, doğru davranış (iş), doğru geçim (yaşam), doğru muhakeme, doğru murakabe (meditasyon), doğru anlayış, doğru düşünce, doğru niyet.

Ayrıca yapılmaması istenilen beş şey şunlardır:

1. Hiçbir canlıya kıymama
2. İçki içmeme
3. Zina etmeme
4. Yalan söylememe
5. Çalmama

Buda'nın yaşamından ve görüşlerinden hangi dersleri çıkarabiliriz? Sınıfça tartışınız.

DİNLERİN BAŞLICA ÖZELLİKLERİNE TOPLUCA BİR BAKIŞ

Dinin Adı	Tanrı Adı	Din Kurucusu veya Peygamberi	Kutsal Kitabı	Öldükten sonraya ilişkin inanç	Mensupları daha çok nerelerde yaşamaktadırlar?	Farklı milletlerden mümin kabul eder mi?	Mensuplarının nüfusları (yaklaşık olarak)
İslâmiyet	Allah	Hz. Muhammed	Kur'anıkerim	Ahirete inanma	Asya, Afrika, Avrupa ve diğer kıt'alarda	Eder. Bütün insanların İslâma girmesini ister. Evrenseldir.	1.2 Milyar
Yahudilik	Yahve	Hz. İbrahim, Hz. Musa	Ahdiatik içinde en önemli olan kitap Tevrat (Torah)	Bazı Yahudi mezhepleri haricinde çoğunluk ahirete inanırlar.	İsrail, ABD ve dünyanın pek çok ülkesinde	Etmez. Ancak Yahudi ırkından olan bu dine mensup olabilir. Millî bir dindir.	Yaklaşık olarak 20 Milyon
Hristiyanlık	Üçleme tarzında: Baba-Oğul-Ruhulkudüs	Hz. İsa	Ahdiatik ve Ahdicedit (İnciller)	Ahirete inanma	Avrupa, Amerika kıt'ası başta olmak üzere dünyanın her yerinde	Eder. Amacı bütün milletlerin bu dine girmesidir. Evrenseldir.	1.8 Milyar
Hinduizm	Görünüşte çok tanrıcılık. Şiva-Vişnu-Barahma	Kurucusu ve peygamberi yoktur. Gelecekler birikimidir.	Vedalar, Upanişadlar ve Bhagavat Gita	Reenkarnasyon: Başka bir bedende doğma. Sonuçta Mokşa'ya	Hindistan'da ve bir miktar da Hindistan'a komşu ülkelerde	Etmez. Başka insanlara ulaşma çabası yoktur. Millî bir dindir.	800 Milyon
Budizm	Görünüşte tanrı yok. Buda bazı mezheplerde tanrılaştırılmış	Goatama Buda	Tripitaka (Üç Sepet)	Reenkarnasyon Sonuçta Nirvana'ya	Uzak Doğu, Güney ve Doğu Asya ile son zamanlarda Avrupa ve Amerika'da	Eder. Başka insanların Budizme girmesini ister. Evrenseldir.	350 Milyon

Yukarıdaki tablodan yararlanarak dinlerin temel özelliklerini değerlendiriniz.